ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№10(4)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
20-oktyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Sayimova D. K. – texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Sayimova D. K. – Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA CONTENTS СОДЕРЖАНИЕ

MUNDARIJA

Pedagogical Model for Developing Students' Communicative Competence: Organisation of Experimental Work and Evaluation of its Effectiveness 10
Mukhamedova Matlyuba Satvaldiyevna, Xudoyberdiyev Olloqul Isaqovich

Bakalavriat darajasida bo'lajak matematiklarning kasbiy hamda amaliy malakalarini rivojlantirish usullari ... 17
Abduraxmonov Abdumo'min, Sheraliyev Aliboy Tulboyevich

Sport mashg'ulotlarini real vaqt rejimida boshqarishda ter biomarkerlarini o'lchovchi taqiladigan biosensorlar 20
Meliqo'ziyev Azizjon Adxamjon o'g'li

Ekstremal issiqlik sharoitida sportchilarning ish qobiliyatini oshirish shakllari: akklimatsiya, sovitish va individual gidratatsiya dalillari 26
Qodirova Shahlo Shavkatjon qizi

Mikroorganizmlarda fermentatsiya orqali energiya hosil bo'lishi va uning biotexnologik ahamiyati 31
Raxmatullaeva Maxfuza Igamberdiyevna

Bo'lajak pedagoglar tayyorgarligida learning analytics asosidagi metodik ta'minotning mazmuni va tuzilishi 37
Akbarova Sevaraxon Xusanboy qizi

Sovet davridan mustaqillik davrigacha O'zbekistonda suv siyosatining tarixiy transformatsiyasi: Orolbo'yi inqirozi misolida 45
Dadaboyev Nodirbek Ergashali o'g'li

Digital SAT matematika bo'limida maxsimal (800 ball) natijaga erishish strategiyalari va desmos interfaol imkoniyatlaridan foydalanish 51
Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich

Ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan pedagoglarning, kreativ yondashuv asosida talabalarning nutq va tafakkurini rivojlantirishga oid nazariy bilim hamda amaliy malakalarga egaligi 55
Abdullayeva Mavluda Aribovna

Bo'lajak pedagoglarda pedagogik improvizatsion ko'nikma va malakalar 62
Ablokulov Sherali Davronovich

Interaktiv platformalar vositasida bo'lajak pedagoglarning texnologik-amaliy kompetensiyasini rivojlantirish: elektron ta'lim resurslarini yaratish tajribasi 66
Maxmudov Abduxalim Xamidovich, Yo'ldashev Axrorjon Egamnazar o'g'li

Elektr yoritish fanini o'qitishda yangi interfaol metodlarning ahamiyati 71
Nasretdinova Feruza Nabiyevna

Developing Methodological Decision-Making Skills in Pre-Service English Language Teachers Through Clil-Based Tasks 75
Nilufar Achilovna Tuxtayeva

Developing Linguocultural Competence Through Digital Storytelling in English Language Teaching: an Integrated Approach 79
Rakhimov Mansur

Nature of Speaking in EFL Contexts: Fluency, Accuracy, and International Competence 83
Rashidova Nodira Khabibullayevna, Egamberdiyeva Marjona Abdurasul kizi

Autizmli bolalarning sensor rivojlanishida ta'lim muhitining o'rni 89
Sh. A. Nurmatova

Ta'limda inson va sun'iy intellekt hamkorligining metodologik transformatsiyasi: inson markazli pedagogik paradigma 94
Tadjimatova Xosiyatxon Botirjon qizi

Ingliz tilini o'qitishda aralash metodlarni qo'llashning didaktik asoslari va darsni loyihalash modeli 102
Usmonova Dilnoza Muratovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Онлайн-проекты как механизм формирования профессиональных навыков у будущих учителей русского языка 106
Матниязова Азиза Бахтияровна

Malakali dzyudochilarni tayyorlashda texnik-taktik mahoratni takomillashtirish mexanizmlariga innovatsion yondashuv 110
Tangriyev Abdullo Tovashevich

Malakali dzyudochilarni xalqaro musobaqalarga tayyorlash tizimini takomillashtirish: Olimpiya saralash davrida rejalashtirish va cho'qqi shaklga chiqarish 116
Tangriyev Abdukarim Tovashevich

Sinfdan tashqari faoliyatlar jarayonida hadislarga asoslangan ma'naviy-axloqiy tarbiyaning pedagogik salohiyati va amaliy asoslarini takomillashtirish 122
Fayzullayeva Gulnoza Kamolovna

Ta'lim loyihalarining iqtisodiy-pedagogik samaradorligini baholashning nazariy-metodologik asoslari 129
Saitxonov Bobomurod Po'latovich

Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan logopedik mashg'ulotlarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish samaradorligi 133
Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi

Aksiologik yondashuvning pedagogik va psixologik mohiyati 138
Hafizov Shahriyor Shavkatovich

Emotsional intellektni rivojlantirishda kognitiv yondashuvning nazariy-metodologik asoslari 142
Nishonova Lobar Mirzakulovna

Boshlang'ich sinflarda ongli o'qishni leksik-kognitiv yondashuv asosida rivojlantirish 146
Ne'matova Diyora Baxodir qizi, Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna

O'qituvchilarda kasbiy stressning yuzaga kelishiga ta'sir etuvchi individual-psixologik omillar 153
Konratbayeva Ayjamal Bazarbayevna

Xorijiy tajribada neyropedagogik yondashuvlar va kognitiv boshqaruv modellari: kengaytirilgan tanqidiy komparativ tahlil 158
Izzatullayeva Zohidaxon Sunatdullayevna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik mahoratini rivojlantirish muammosi: pedagogik tahlil 164
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Israilova Oydin Uchkun qizi

O'zbek musiqiy merosi va uni talabalarda qadriyatli munosabat sifatida shakllantirish 169
Mannapov Sultonali, Mansurova Nigoraxon Rustamjonovna

Integrativ ta'lim texnologiyalari va raqamli vositalar asosida bilish kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 173
Quvvatova Mohira Hikmatillayevna

Maktabgacha ta'limda 6–7 yoshli bolalarning metakognitiv kompetensiyalarini o'yin faoliyati orqali rivojlantirishning texnologik dasturi va uni amaliyotga tatbiq etish tizimi 177
Nuritdinova Xurshida Narpulatovna

Futbol texnikasining asosiy elementlari va texnik harakatlarni bajarish usullarini o'rgatish 182
Sadriddin Tulepov

Innovatsion ta'lim muhiti asosida pedagogika fanini o'qitish modelining samaradorligini tajriba-sinov asosida baholash 187
Abdusattorova Sarvinoz Norqo'zi qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida badiiy idrok va fanga oid kompetensiyalarni rivojlantirishning sinergetik-integrativ asoslari 192
Abdullayeva Feruza Nurillayevna

Rus tilini o'qitish jarayonida talabalarning o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi 197
Allayarova Dilfuza Klichevna

Practical Methodological Approaches to Developing Management Skills of Deputy Directors in Preschool Educational Organizations Principles of Connecting Theoretical Knowledge With Practical Activity 201
Makhamadalieva E'zoza Rustamkhuja

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Kimyo muhandisligi terminologiyasida polisemiya hodisasi 205
Shomurodova Zebiniso Rajabovna

Talabalar o'quv muvaffaqiyatini rivojlantirishning pedagogik, psixologik va texnologik determinantlari 209
Turaboyeva Madinaxon Raxmonjon qizi

O'quvchilarning madaniyatlararo kompetensiyasini mediamatnlar vositasida rivojlantirishga oid xorijiy tajriba tahlili 219
Turdimuratova Aysanem

Искусственный интеллект в преподавании русского языка в узбекоязычной аудитории: возможности, риски и методические решения 224
Мустанов Убайдулла Зулпанович

Shaxs texnologik tafakkuri fenomenining falsafiy-antropologik va gnoseologik talqini 229
Toshpulatova Farida Radjabovna

Lotin tilining zamonaviy tilshunoslikdagi o'rni 234
Shirinkulova Shafoat Malikovna, Rajabova Charos Shavkat qizi

Bo'lajak o'qituvchilar raqamli mediamadaniyatini kasbiy-pedagogik sifat sifatida rivojlantirishning konseptual asoslari 240
Narmanov Alisher Hasanovich

Maktabgacha ta'lim tashkiloti menejerlarining intellektual salohiyatini tashxislashning metodik ta'minotini takomillashtirish 244
Abdumo'minova Lobar Abdujabbarovna

Sun'iy intellekt orqali talabalar kasbiy sifatlarini rivojlantirishning boshlang'ich tushunchalari 249
Normurodov Sherzod Boymurodovich

"Smart o'qish" raqamli platformasi va muallif metodlari asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy komponentlarini rivojlantirish 253
Obidova Shohsanam G'anijon qizi

Lingvopoetikada shakl va mazmun birligi xususida nazariy qarashlar 257
Quvonchoy Yusupova

Designing an ESP Coursebook for Architecture Students on the Basis Of VTTSS 262
Sabirova Nilufar Kudratovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatni kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish 266
Xasanova Shaxnoza Toxtasinovna

A Comparative Study of Idiom and Environmental Meaning in the Works of Ernest Hemingway and Tog'ay Murod 272
Zebiniso Allayarova, Malika Bahromova

Maktabgacha ta'limda o'yinga asoslangan ta'limni takomillashtirishning O'zbekiston Respublikasidagi me'yoriy-huquqiy asoslari 277
Farmonov Murodullo Sunnatilloyevich

Обучение русскому языку студентов направления узбекской филологии с использованием искусственного интеллекта: методическая модель 282
Набиева Камиля Азимовна

Bo'lajak tarbiyachilar mediakompitentligini raqamli texnologiyalar vositasida shakllantirish samaradorligini baholash mezonlari va diagnostik vositalari 290
Tavobova Ozoda Farhodovna

Все три брата Лобачевские действительно восприняли талант отца 296
Жумаев Эркин Эргашевич, Аманниязова Бибимариям Пирнияз кызы

Pedagogik tafakkur tarixida fikr tarbiyasi: yondashuvlar va zamonaviy ta'limda qo'llanish imkoniyatlari 302
Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna

Maktabgacha va boshlang'ich ta'limni raqamlashtirish muammolari 306
Raxmatullayeva Malika Bahodir qizi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish texnologiyalarining pedagogik imkoniyati 310
Imomkulova Ozoda Norboboyevna

Pedagogika mutaxassisligi magistrlarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interdisiplinar mexanizmlari... 315
Jumaniyazova Go‘zal Baxorovna

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida parametr qatnashgan chiziqli tenglamalarni o‘rganish bo‘yicha ba’zi bir mulohazalar... 319
Musayeva Ziyoda Allayarovna

Bo‘lajak pedagoglarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda muammoli ta’lim va keys-stadi metodlarini integratsiyalash... 325
Namozova Barno Navruzovna

Umumta’lim maktablarida formativ baholash orqali o‘quvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish: pisa yondashuvi asosida... 331
Norqulov Furqat Maxmatmo‘minovich

O‘quvchilarda agressiv xulq-atvorni boshqarish va ijtimoiy xulq-atvorni tarbiyalash usullari... 336
Nusratova Setora Dilshod qizi, Sh. U. Nurullayeva

Bo‘lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari... 343
Raxmatullin Rafis Sagitovich, Zaitov Iskander Ravilevich, Ikromova Rano Ubaydullayevna, Qodirova Raxima Rajabovna, Muratbayeva Aliya Paraxatovna, Juman Turonovich

Shaxs psixik taraqqiyotida ruhiy holat modeli mental resurs tizimining zaruriy asosi sifatida... 348
Xudoyberganova Maqsuda Jumaniyazovna

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining kreativ tafakkurini o‘yin texnologiyalari asosida rivojlantirish metodikasi (TRIZ va milliy xalq o‘yinlari misolida)... 353
Abdusattorova Umida Abdusamad qizi

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida o‘yinga asoslangan ta’limning imkoniyatlari... 359
Ergasheva Muslima Komiljon qizi

Skoliozi bor talabalarning ijtimoiy-psixologik moslashuvi: shaxslararo munosabatlar va emotsional holat xususiyatlari... 362
Nurullayev Abdurashid Ro‘zimboyevich

Imom Abu Homid G‘azzoliy ilmiy-ma’rifiy merosi asosida oliy ta’lim talabalarini ma’naviy-axloqiy tarbiyalashning metodologik asoslarini takomillashtirish... 366
Ochilov Yakub Saydulloyevich

Socio-Psychological Factors in Staff Management in Early Childhood Education... 371
Tursunova Shaxnoza Elmurodovna

Maktabgacha ta’lim tashkilotlari xodimlarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion mexanizmlari... 376
Xudoynazarova Feruza Ilxomovna

O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi: yutuqlar, muammolar va istiqbollar... 380
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna

Дидактическая модель развития когнитивных учебных действий младших школьников на языковом, текстовом, интерпретационном и трансформационном уровнях усвоения понятия “имя существительное”... 384
Солохиддинова Фазилатхон Мухиддин кизи

Raqamli jamiyatda shaxs qadriyatlarining rivojlanishida metakognitiv jarayonlarning psixologik roli... 389
Raxmonova Zarifa Ne’matovna

“Maktab maslahatchisi”ning 6 vazifasi: ijtimoiy-pedagogik tahlil... 392
Jumanov Sherzod Saloyevich

4K modeli (kreativlik, kommunikativlik, kollaboratsiya, kritik fikrlash)ning paydo bo‘lishi va pedagogik asoslari... 397
Raximova Shoira Adilbekovna

Methods for Increasing the Effectiveness of Professional Activities of Higher Education Professors and Teachers Using Digital Technologies... 401
Qosimov Jahongir Avlaqulovich

Ta’limda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari va metodik asoslari... 406
Sulaymanova Dildora Baxtiyorovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Oliy ta'limda talabalarda pedagogik jarayonlarni boshqarish kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi ... 410
Mamatova Saodat Maxmudovna

Pedagogical Foundations of Developing Digital Culture in Future Teachers:
A Stage-By-Stage Model and Assessment Criteria ... 415
Urazova Surayyo Elmurod qizi

Atom yadrosi va elementar zarralar fizikasi fanidan laboratoriya mashg'ulotlarini tashkil etishda
axborot texnologiyalarining o'rni ... 419
A. I. Raxmanov

Bo'lajak o'qituvchilarni xulq-atvordagi og'ishlarni korreksiyalashga tayyorlashning
suggestiv-pedagogik mexanizmlari ... 425
Shermatova Manzura Ikromjanovna

Теоретические основы развития творческих способностей младших школьников ... 429
Шукурова Н. Х., Джалолова З.

Boshlang'ich sinf musiqa darslarida multimedia vositalari va interaktiv metodlardan
unumli foydalanishning metodik asoslari ... 433
Uralova Farida Ural qizi

O'qituvchining metodik kompetensiyasini rivojlantirishda generativ sun'iy intellektning
metodik imkoniyatlari va etik jihatlari ... 438
Bahodir Sapparovich Khurramov

Xorazm vohasi ziyoratgoh nomlarining boshlang'ich sinf o'quvchilarida odob-axloq qoidalarini
shakllantirishdagi o'rni ... 444
Rajabova Nilufar Egamberganovna, Kuranbayeva Moxigul Umurbek qizi

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish:
xalqaro yondashuvlar va o'zbekiston tajribasi ... 448
Aripova Iroda Ikrom qizi

Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda raqamli transformatsiya va STEAM loyihalarini integratsiyalash ... 453
Ernazarov Alisher Ergashivich, Nargiza Yodgorova

Современные лучевые методы исследования опорно-двигательного аппарата ... 457
Ш. А. Иброхимов

Atom yadrosi va elementar zarralar fizikasi fanidan laboratoriya mashg'ulotlarini tashkil etishda
axborot texnologiyalarining o'rni ... 460
A. I. Raxmanov

Termin va terminologiyaning lingvistik hamda nazariy talqini ... 466
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna

Germaniya va niderlandiyada dual ta'lim tajribasi va uni O'zbekistonda maktabgacha ta'lim yo'nalishi
talabalari ta'limida qo'llash imkoniyatlari ... 473
Alovdinova Iroda Botir qizi

Musiqa ta'limining uzluksiz ta'limdagi pedagogik roli va yoshlarning estetik hamda
ijodiy salohiyatini rivojlantirish ... 480
Abdumannonova Nilufar Baxrom qizi

Maktab o'quvchilarining jismoniy faolligini oshirishda sog'lomlashtirish tadbirlarining
nazariy va amaliy ahamiyati ... 484
Alhamova Sayyora Pirmuhammad qizi

Jismoniy tarbiya va sportning zamonaviy rivojlanish bosqichlari va tendensiyalari O'zbekiston tajribasida ... 490
Aslonova Maloxat Akramovna

11-13 yoshli bolalarning oila va jamiyatda munosabat shakllarining pedagogik xususiyatlari ... 495
Aybekovna Usmanova Umida, Datqayeva Feruza Ubaydullayevna

16 yoshli gandbolchilarda tezkorlikni tarbiyalashning pedagogik asoslari ... 498
Do'smatov Zafarbek Anvar o'g'li

Maktab o'quvchilarida ona tiliga hurmat va nutq madaniyatini shakllantirishning pedagogik omillari ... 504
Erkinova Nafisa Sobitjon qizi

Turnik va brus mashqlarining o‘quvchilar qomati va yelka kamari mushaklari rivojiga ta’siri 510
Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich

Raqamli ta’limda zamonaviy texnologiyalarning o‘rni 514
Isaqova Mohinur Solijon qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarning raqamli qurilmalardan foydalanishi va jonli muloqoti o‘rtasidagi bog‘liqlik 518
Jumaniyazova Zulfiya Aitbayevna

Maktabgacha tarbiya muassasalari sharoitida bolalarning harakat potensialini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi 522
Muxammadova Shahlo Salimjon qizi

Voleybol sportida texnik-taktik tayyorgarlikni takomillashtirishning zamonaviy metodlari..... 527
Normaxmatov Ilxom Zayniddinovich

O‘quvchilarda agressiv xulq-atvorni boshqarish jarayonining asosiy talablari va pedagogik-psixologik asoslari..... 530
Nusratova Setora Dilshod qizi, Sh. U. Nurullayeva

Manzara janri bo‘yicha ijodiy ishlarni badiiy va ekologik mezonlar asosida baholash..... 536
Obidov Bexzod Zokirjon o‘g‘li

Jismoniy tarbiya va sportni raqamlashtirishgning pedagogik imkoniyatlari 540
Pirimova Nargiza Adilovna

Texnika yo‘nalishi talabalarining jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarida raqamli vositalar orqali pedagogik nazoratni takomillashtirish..... 545
Ravshanov Bexruz Xasanovich, Mirzayev Olim Saidovich

11–16 yoshli dzyudochilarda umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarlik o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni ilmiy asoslash 549
Sag‘dullayev Zuhriddin Akbar o‘g‘li

Umumta’lim maktablarida o‘quvchilar davomati boshqaruvining zamonaviy tashkiliy mexanizmlari..... 554
Shaxobiddinov Ravshanbek Shamsitdin o‘g‘li

STEAM fanlarni o‘qitishda o‘quvchilarda kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini joriy etishda STEAM ta’limining o‘ziga xos xususiyatlari, metadologik modeli va shart-sharoitlari..... 559
Tursunaliyeva Nazokat Toxir qizi

Jismoniy tarbiya darslarida kompetensiyaviy yondashuv asosida talabalarning harakat faolligini oshirish texnologiyasi 563
Umarova Umida Faxriddin qizi

Kompetensiyaviy yondashuv asosida jismoniy tarbiya darslarida o‘quvchilarni tarbiyalashda pedagogik jarayonlarni tashkil qilish usullari..... 568
Xo‘jamov Temur To‘lqin o‘g‘li

Geografiya fanlarini o‘qitishda iqtisodiy va ijtimoiy kompetensiyalarning o‘rni va ahamiyati 573
Xoliqova Mahbuba Orifjonovna

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘quvchilar kun tartibidagi jismoniy tadbirlarni tashkil etish va o‘tkazish ... 577
Yuldashova Soliha Ergash qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini-o‘zi anglashning rivojlanishi..... 582
Zohidova Dilfuza Abdukhalilovna

JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARNING HARAKAT FAOLLIGINI OSHIRISH TEXNOLOGIYASI

Umarova Umida Faxriddin qizi
Navoiy davlat universiteti
Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi ta'lim yo'nalishi 2-kurs magistr
umidaumarova003@gmail.com

Ilmiy rahbar: F. A. Zaripova
"Jismoniy madaniyat" kafedrasi p.f.f.d.(PhD)., dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish orqali talabalarning harakat faolligini oshirish masalasi yoritilgan. Tadqiqotning dolzarbligi talabalarning o'quv faoliyati jarayonida jismoniy faolligining pasayishi, mashg'ulotlarda individual imkoniyatlarni hisobga olish zarurati hamda jismoniy tarbiya fanining nafaqat jismoniy sifatlarni rivojlantirish, balki amaliy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilishi bilan izohlanadi. Maqolada kompetensiyaviy yondashuvning mazmuni, jismoniy tarbiya darslarida harakat faolligini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari, darsning motor zichligini oshirish mexanizmlari va talabaning mustaqil jismoniy faolligini rag'batlantirish vositalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: jismoniy tarbiya, kompetensiyaviy yondashuv, harakat faolligi, talaba, jismoniy faollik, pedagogik texnologiya, motor zichligi, individual yondashuv, jismoniy kompetensiya, oliy ta'lim.

Abstract: This article addresses the issue of increasing students' physical activity in higher education institutions by organizing physical education classes based on a competency-based approach. The relevance of the study is attributed to the decline in students' physical activity during their academic studies, the need to account for individual capabilities during sessions, and the shift in the focus of physical education from merely developing physical attributes to fostering practical competencies. The article analyzes the essence of the competency-based approach, the pedagogical conditions for fostering physical activity in classes, mechanisms for increasing the motor density of lessons, and methods for encouraging students' independent physical activity.

Key words: physical education, competency-based approach, motor activity, student, physical activity, pedagogical technology, motor density, individual approach, physical competence, higher education.

Аннотация: В статье рассматривается проблема повышения физической активности студентов в высших учебных заведениях посредством организации занятий по физическому воспитанию на основе компетентностного подхода. Актуальность исследования обусловлена снижением физической активности студентов в период обучения, необходимостью учета индивидуальных возможностей при проведении занятий, а также смещением акцента в физическом воспитании с простого развития физических качеств на формирование практических компетенций. В статье анализируются сущность компетентностного подхода, педагогические условия стимулирования физической активности на занятиях, механизмы повышения моторной плотности уроков и методы поощрения самостоятельной физической активности студентов.

Ключевые слова: физическое воспитание, компетентностный подход, двигательная активность, студент, физическая активность, педагогическая технология, моторная плотность, индивидуальный подход, физическая компетентность, высшее образование.

KIRISH

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida talabaning nafaqat nazariy bilimlarni egallashi, balki o'z bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llay olishi, sog'lom turmush tarzini tashkil etishi, mustaqil qaror qabul qilishi va o'z jismoniy holatini nazorat qila olishi muhim pedagogik vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Mazkur jarayonda jismoniy tarbiya fani alohida o'rin tutadi.

Talabalik davrida o'quv mashg'ulotlari, mustaqil ta'lim, kompyuter va mobil qurilmalardan foydalanish, uzoq vaqt o'tirib ishlash kabi omillar kundalik harakat faolligining yetarli darajada bo'lmasligiga olib kelishi mumkin. Shu sababli oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishda an'anaviy mashq bajartirish bilan cheklanib qolmasdan, talabaning jismoniy faoliyatga ongli munosabatini shakllantirish, mustaqil mashg'ulot olib borish ko'nikmalarini rivojlantirish va egallangan bilimlarni real hayotda qo'llash imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

Jismoniy tarbiya ta'limini kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish aynan shu vazifalarni hal etishga imkon beradi. Kompetensiyaviy yondashuvda ta'lim natijasi faqat bilim yoki ko'nikmaning mavjudligi bilan emas, balki ularni amaliy vaziyatlarda qo'llash qobiliyati bilan belgilanadi.

Shundan kelib chiqib, jismoniy tarbiya darslarida talabalarning harakat faolligini oshirishni kompetensiyaviy yondashuv bilan integratsiyalash dolzarb ilmiy-metodik muammo sifatida namoyon bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jismoniy tarbiya darslarida kompetensiyaviy yondashuv asosida talabalarning harakat faolligini oshirish masalasi jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi, kompetensiyaviy ta'lim hamda sog'lom turmush tarzini shakllantirishga oid ilmiy tadqiqotlar bilan uzviy bog'liq. Mazkur yo'nalishdagi adabiyotlar tahlili jismoniy tarbiya samaradorligini faqat jismoniy sifatlarni rivojlantirish bilan emas, balki talabalarning mustaqil harakat qilish, jismoniy yuklamani boshqarish va o'z natijalarini baholash kompetensiyalarini shakllantirish bilan ham belgilash zarurligini ko'rsatadi.

L.P. Matveyev (1991) jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasini yoritishda jismoniy mashqlar, jismoniy sifatlarni rivojlantirish va mashg'ulotlarni maqsadli tashkil etish masalalariga alohida e'tibor qaratgan.

J.K. Xolodov va V.S. Kuznetsov (2008) jismoniy tarbiya hamda sport mashg'ulotlarini tashkil etishning nazariy-metodik asoslarini yoritib, jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishda pedagogik boshqaruv va individual xususiyatlarni hisobga olish muhimligini asoslashga xizmat qiluvchi qarashlarni ilgari surganlar.

B.A. Ashmarin (1990) jismoniy tarbiya jarayonining mazmuni, metodlari va vositalarini tizimli o'rganishga e'tibor qaratgan bo'lsa, V.I. Lyax (2006) harakat qobiliyatlarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilgan.

Xalqaro miqyosda UNESCOning Quality Physical Education: Guidelines for Policy-Makers (2015) hujjatida sifatli jismoniy tarbiyani tashkil etish, ta'lim imkoniyatlarining tengligini ta'minlash va o'quvchilarning faol ishtirokini qo'llab-quvvatlash masalalari yoritilgan.

Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour (2020) tavsiyalarida esa jismoniy faollikning salomatlik uchun ahamiyati va kamharakat turmush tarzini cheklash zarurligi asoslangan.

Yevropa Komissiyasining Key Competences for Lifelong Learning (2019) hujjati kompetensiyalarni bilim va ko'nikmalarni amaliy vaziyatlarda qo'llash qobiliyati bilan bog'liq holda talqin qilish uchun nazariy asos yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda pedagogik kuzatuv, ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, umumlashtirish, pedagogik modellashtirish hamda kompetensiyaviy va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlardan foydalanish nazarda tutiladi.

Tadqiqotning metodologik asosini shaxsga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy, faoliyatli, tizimli va differensial yondashuvlarning o'zaro uyg'unligi tashkil etadi.

Kompetensiyaviy yondashuvning asosiy xususiyati shundan iboratki, talaba dars davomida faqat tayyor mashqlarni bajaruvchi subyekt sifatida emas, balki o'zining jismoniy faoliyatini rejalashtiruvchi, baholovchi va boshqaruvchi faol ishtirokchi sifatida qaraladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1. Kompetensiyaviy yondashuvning jismoniy tarbiya darslaridagi mazmuni

Jismoniy tarbiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirishda talaba quyidagi faoliyatlarni bajara olishi muhim:

- jismoniy mashqlarning maqsadi va ta'sirini tushuntirish;
- mashqlarni texnik jihatdan to'g'ri bajarish;
- jismoniy yuklamani o'z imkoniyatiga moslashtirish;
- mashg'ulot davomida xavfsizlik qoidalariga rioya qilish;
- jismoniy holatini oddiy nazorat vositalari yordamida baholash;
- mustaqil mashg'ulot rejasini tuzish;
- mashg'ulot natijasini tahlil qilish;
- kundalik hayotda jismoniy faollikni davom ettirish.

Shu nuqtayi nazardan jismoniy tarbiya darsining yakuniy natijasi "mashqni bajardi" ko'rinishidagi oddiy ko'rsatkich bilan chegaralanmasligi kerak. Talaba "nima uchun?", "qanday?", "qancha?", "qaysi sharoitda?" va "natijani qanday baholash mumkin?" kabi savollarga amaliy javob bera olishi lozim.

2. Harakat faolligini oshirishning pedagogik shart-sharoitlari

Talabalarning harakat faolligini oshirish uchun quyidagi pedagogik shart-sharoitlarni yaratish maqsadga muvofiq:

Birinchi shart - **motivatsion muhit.**

Talaba jismoniy mashqni faqat baho olish uchun emas, balki o'z sog'lig'i va jismoniy imkoniyatlarini rivojlantirish uchun bajarishini anglab yetishi lozim.

Ikkinchi shart - **individualizatsiya.**

Bir guruhdagi talabalar jismoniy tayyorgarlik darajasi, harakat tajribasi va funksional imkoniyatlari bo'yicha farqlanishi mumkin. Shu sababli mashqlarni bir xil hajmda berish o'rniga ularni tayyorgarlik darajasiga qarab tabaqalashtirish maqsadga muvofiq.

Uchinchi shart - **darsning motor zichligini optimallashtirish.**

Darsda tashkiliy tanaffuslar, uzoq tushuntirishlar va navbat kutish vaqtining ortib ketishi talabaning faol harakatlanish vaqtini kamaytiradi. Shu sababli mashqlarni stansiyalar bo'yicha tashkil qilish, juftlik va kichik guruhlarda ishlash, navbatni qisqartirish hamda jihozlardan ratsional foydalanish muhim.

To'rtinchi shart - **faol metodlardan foydalanish.**

Musobaqa, harakatli o'yin, muammoli topshiriq, estafeta, aylana mashg'ulot va individual topshiriqlar talabalarning darsdagi ishtirokini kuchaytirishi mumkin.

Beshinchi shart - **refleksiv faoliyat.**

Dars yakunida talaba o'zining bajarilgan faoliyatini baholashi, qaysi mashq qiyin bo'lganini, qaysi jismoniy sifat ustida ishlashi kerakligini va keyingi mashg'ulot uchun qanday maqsad qo'yishini aniqlashi kerak.

3. Kompetensiyaviy yondashuv asosida taklif etilayotgan texnologiya

Tadqiqot doirasida talabalarning harakat faolligini oshirishga qaratilgan texnologiya besh bosqich asosida taklif etiladi.

Bosqich	Mazmuni	Asosiy metodlar	Kutiladigan natija
Maqsadli motivatsion	Harakat faolligining ahamiyatini anglatish	Suhbat, muammoli savol, motivatsion topshiriq	Ijobiy motivatsiya
Mazmuniy	Jismoniy mashqlar va ularni bajarish qoidalarini o'rgatish	Tushuntirish, namoyish, video, amaliy mashq	Bilim va ko'nikma
Faoliyatli	Faol harakatlarni tashkil etish	Aylana mashg'ulot, o'yin, estafeta, juftlik va guruhli mashqlar	Harakat faolligining ortishi
Nazorat baholash	Jismoniy natijalarni baholash	Test, kuzatuv, o'z-o'zini baholash	Natijani anglash
Refleksiv	O'z faoliyatini tahlil qilish	Refleksiya, kundalik, individual topshiriq	Mustaqil faoliyatga tayyorlik

Mazkur texnologiyaning muhim jihati shundaki, bosqichlar bir-biridan ajratilgan holda emas, balki uzviy ketma-ketlikda amalga oshiriladi.

4. Darsning kompetensiyaviy modeli

Taklif etilayotgan dars modelini quyidagi ketma-ketlikda tashkil etish mumkin: motivatsiya, maqsadni belgilash, bilim va ko‘nikmani shakllantirish, faol harakat, individual topshiriq, nazorat, baholash, refleksiya, mustaqil mashg‘ulot.

Mazkur modelda o‘qituvchi asosiy bilim beruvchi subyekt bo‘lish bilan birga, ta’lim jarayonini tashkil etuvchi va yo‘naltiruvchi vazifani bajaradi. Talaba esa darsning faol ishtirokchisiga aylanadi.

5. Harakat faolligini oshirishda differensial yondashuv

Talabalarni shartli ravishda uch darajaga ajratib, mashg‘ulot mazmunini moslashtirish mumkin:

- **Boshlang‘ich daraja.** Harakat tajribasi va jismoniy tayyorgarligi nisbatan past bo‘lgan talabalar uchun mashqlarning soddalashtirilgan variantlari, past va o‘rta intensivlikdagi yuklamalar beriladi.
- **O‘rta daraja.** Asosiy jismoniy mashqlar to‘liq hajmda bajariladi, yuklama bosqichma-bosqich oshiriladi.
- **Yuqori daraja.** Talabalarga murakkabroq koordinatsion topshiriqlar, yuqoriroq harakat zichligi va mustaqil mashg‘ulot elementlari beriladi.

Bunday tabaqalashtirishning afzalligi shundaki, talaba o‘z imkoniyatidan yuqori yoki aksincha, juda past bo‘lgan topshiriqni bajarishga majbur bo‘lmaydi.

Kompetensiyaviy yondashuvning ilmiy-metodik afzalliklari

Taklif etilayotgan texnologiyaning asosiy afzalligi jismoniy tarbiya darsining maqsadini “mashqlarni bajarish”dan “jismoniy faoliyatni ongli ravishda boshqarish” darajasiga olib chiqishdan iborat.

Bunda talaba:

1. jismoniy mashqni biladi;
2. uni to‘g‘ri bajaradi;
3. mashqning organizmga ta’sirini tushunadi;
4. o‘z imkoniyatiga mos yuklamani tanlaydi;
5. natijasini baholaydi;
6. keyingi faoliyatini rejalashtiradi.

Shunday qilib, jismoniy tarbiya darsi nafaqat jismoniy sifatlarni rivojlantirish, balki hayotiy jismoniy faollik kompetensiyasini shakllantirish vositasiga aylanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan nazariy-metodik tahlil asosida quyidagi xulosalarga kelindi.

Birinchidan, oliy ta’lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish talabaning darsdagi faol ishtirokini kuchaytirish va jismoniy faollikka bo‘lgan ongli munosabatini shakllantirish uchun metodik imkoniyat yaratadi.

Ikkinchidan, talabalarning harakat faolligini oshirishda motivatsiya, individual yondashuv, differensial yuklama, motor zichlikni optimallashtirish, faol o‘qitish metodlari va refleksiv faoliyatning o‘zaro uyg‘unligi muhim ahamiyatga ega.

Uchinchidan, kompetensiyaviy yondashuv asosidagi jismoniy tarbiya darsida talaba passiv ijrochi emas, balki o‘z jismoniy faoliyatini rejalashtiruvchi, boshqaruvchi va baholovchi faol subyekt sifatida namoyon bo‘ladi.

To‘rtinchidan, taklif etilgan maqsadli-motivatsion, mazmuniy, faoliyatli, nazorat-baholash va refleksiv bosqichlardan iborat texnologiya jismoniy tarbiya darslarining pedagogik samaradorligini oshirish uchun metodik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Beshinchidan, talabalarning harakat faolligini baholashda faqat jismoniy natijalarni emas, balki motivatsion, kognitiv, faoliyatli va refleksiv ko‘rsatkichlarni ham hisobga olish kompetensiyaviy yondashuvning mazmuniga ko‘proq mos keladi.

Amaliy tavsiyalar

Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishda:

- mashg'ulotlarni kichik guruhlar va stansiyalar asosida tashkil etish;
- topshiriqlarni talabalarning jismoniy tayyorgarlik darajasiga ko'ra differensiallashtirish;
- darsning motor zichligini muntazam nazorat qilish;
- musobaqa va o'yin metodlaridan maqsadli foydalanish;
- talabalarga mustaqil mashg'ulot topshiriqlarini berish;
- o'z-o'zini baholash va refleksiyani darsning yakuniy qismiga kiritish;
- jismoniy faollik bo'yicha individual maqsadlar belgilash;
- nazorat natijalaridan keyingi mashg'ulot mazmunini rejalashtirishda foydalanish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Matveyev L.P. Teoriya i metodika fizicheskoy kultury. - Moskva: Fizkultura i sport, 1991.
2. Холодов Ж.К., Кузнецов В.С. Теория и методика физического воспитания и спорта. - Москва: Академия, 2008.
3. Ашмарин Б.А. Теория и методика физического воспитания. - Москва: Просвещение, 1990.
4. Лях В.И. Двигательные способности: современная концепция и особенности развития в процессе физического воспитания. - Москва: Терра-Спорт, 2006.
5. UNESCO. Quality Physical Education: Guidelines for Policy-Makers. - Paris: UNESCO, 2015.
6. World Health Organization. WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour. - Geneva: World Health Organization, 2020.
7. European Commission. Key Competences for Lifelong Learning: European Reference Framework. - Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.